

Střípky vzpomínek pana Josefa Bendy na komunistické věznění

Oženil jsem se v roce 1952. Byla to doba pro soukromé zemědělce nejistá a beznadějná. Mnoho se nelišila od válečného období, kdy jsme museli všechnu zemědělskou produkci odvádět. Po nástupu komunistické strany k moci nastalo řízené hospodářství. Museli jsme hospodařit podle nařízení a předepsaných dodávek. Zdejší kraj není vhodný pro pěstování některých plodin, přesto jsme měli nařízené jejich dodávky.

Po celé republice se zakládala Jednotná zemědělská družstva. Okresní úřad v Milevsku pořádal zemědělské schůze, kde úředníci přesvědčovali lidi, aby založili družstvo, ale nedařilo se jim to. Když mě na tyto schůze přestali zvat, že to není nutné, abych tam chodil, začal jsem tušit, že se něco chystá. Dostal jsem předvolání na SNB do Milevska, abych podal vysvětlení k nesplněným dodávkám. Tam se mnou sepsali protokol. Když jsem řekl něco, co se jim nehodilo, řekli mi, abych o tom nemluvil, napsali jen, co chtěli. Pak zavolali telefonem prokurátora, ten přišel a podepsal protokol a odvezli mě do Českých Budějovic do vazby. Odsoudili mě na tři roky „na uran“ za sabotáž a k zákazu pobytu v milevském okrese navždy. Ten paragraf měl sazbu od pěti do deseti let, ale protože mi nemohli nic dokázat, dostal jsem jen tři roky. Mohl jsem se sice odvolat, ale neudělal jsem to podle pokynů svého advokáta, protože bych dostal tu sazbu pět let. Pak jsem se dozvěděl od spoluvězňů, kteří se odvolali, že jim po odvolání trest ještě zvýšili.

Ve vazbě bylo málo jídla. Dostávali jsme málo chleba, hodně vězňů mělo hlad. Na Bytízku to bylo už lepší. Chleba jsme dostali, kolik jsme chtěli. Také jsme chodili pracovat do dolů, to bylo lepší než na táboře, kde bylo 2 500 lidí. V dole byl klid. O tom, že práce s uranem může způsobit zdravotní poškození, jsme nevěděli. Jeden spoluvězeň říkal uranové rudě „čertovy kamínky“, protože ho při práci s ní brněly ruce, ale nám ostatním to nevadilo. Dokonce jsme raději otloukali hlušinu z uranu než razili chodby, protože jsme dříve splnili normy na stravenky. Kdo splnil normu na 100 %, dostal plnou porci masa, kdo splnil nad 70 %, dostal jen poloviční porci a kdo pod 70 %, nedostal maso vůbec. K úrazům nedocházelo moc často, ale pokud se nějaký stal, došlo k němu většinou při odstřelu rudy, a to byly úrazy smrtelné. To bylo nejhorší, s čím jsem se na dole setkal.

Bez kamarádů se tam ale těžko dalo vydržet. Naštěstí tam byla dobrá parta. Poznal jsem tam opravdové přátele, které jsem po třech letech nerad opouštěl. Jejich tresty byly mnohem delší – kolem 10 let. S kamarádem z Veselí nad Lužnicí se dodnes navštěvujeme.

Když mě propustili z výkonu trestu, našel jsem prázdný statek. Všechno odvezlo Jednotné zemědělské družstvo v Božeticích, protože v Hronově Vesci družstvo ani po třech letech nevzniklo. V té době jsem měl čtyři děti, doma jsem však bydlet nesměl. Přes týden jsem bydlel a pracoval u Bálkové Lhoty, domů jsem jezdil jen na víkendy. I přesto mi z okresního úřadu v Milevsku chodily dopisy, že se vystavují pokutě až 5 000 Kč.

*podle rozhovoru v roce 2002 s režisérkou Olgou Sommerovou pro dokument „Než bude pozdě“
zapsala Marie Bendová*